

D • N
18/11 1954

Vårt försvar och vår utrikespolitik

I interpellationsdebatten om atomvapensfrågan i våras framfördes med sedvanlig taktfasthet följande sats: Vi kan inte skaffa oss atombomber, vi skall inte genom anknytning till Västerås försvarsgemenskap försäkra oss om bistånd, vi skall likväl med all kraft göra motstånd mot varje angrepp. Att vår motståndsvilja betonades med sådan styrka var glädjande. Men intrycket kunde inte undgås att de heroiska orden om vår ståndaktighet tjänade att överskylla öviljan att i de centrala punkterna stärka vår försvarskraft. Utan tillgång till de stridsmedel som med all rätt betecknades som de ojämförligt viktigaste måste även den inre motståndskraften försvagas — motståndsviljan betingas av motståndsförmågan, och ingenting är viktigare för den inre frontens fasthet än förvisningen om att allt görs som kan göras för att stärka våra militära resurser. Den motsättning som förelåg mellan de deklarerade satserna sökte man på vissa håll häva genom illusionsbildning; resolutioner antogs för förbud mot atomvapen, trots att de resolverande rimligen måste inse att ett effektivt sådant förbud är lika otänkbart som en raseri av statsgränserna.

Militärledningens utredning går ut på att genom handling i ett hänseende undanröja motsättningen: den kräver anskaffande av taktiska atombomber. Men utredningen klarlägger tillika hur stora svårigheterna och farorna är, även om detta krav beviljas. Möjligheter att avvärja förhärjande bombanfall saknas, därför att en stat som Sverige inte kan hålla tillräckligt starka offensiva luftstyrkor; på den punkten hjälper inte den taktiska atombomben. Så länge vi inte ens har detta stridsvapen är en invasion, rättare en okkupation av Sverige, knappast möjlig att hindra. Ja, även om dessa vapen anskaffas, utgår man från att delar av landet successivt, helst enligt i fredstid fastställda planer, skall uppges åt erövraren — vad en sådan totalitär okkupation innebär vet vi. I sista hand ställs, det framhåller militärledningen klart och öppet, vårt hopp dock till hjälpen utifrån: hela den strid vi skall föra tänkes som uppehållande, och reträtten kan

avbrytas först när undsättningen från väster kommer.

Hela denna tankegång visar hur våra försvarsmöjligheter på ett avgörande sätt försvaras genom vår isolering. En överenskommen och förberedd hjälp skulle i varje fall i väldig grad öka utsikten att avvärja den strategiska bombningen, att slå tillbaka invasionsförsök, att undgå uppgivandet av svenska områden. Konsekvenserna av vår svaghet ökar tillika, självfallet, själva anfallsrisken. Vårt geografiska läge gör det överväldigande sannolikt att vi indras i ett storkrig. Och vår svaghet, vår alliansfrihet, ökar risken för att en militär aktion riktas just mot oss; militärledningen understryker rent av att risk finns för att vår isolering leder till att anfallet först riktas mot oss. Vår förmåga att försvara oss och därmed vår möjlighet att inte bli angripna skulle i litomordentlig, i avgörande grad förbättras genom att vi i någon form

funne anknytning till Västerås försvarsgemenskap.

På en del håll avböjes detta konstaterande utan att dess riktighet bestrides: insikten är, säger man, ägnad att inge defaitism. I ett beryktat uttalande häromåret sades direkt ut att vårt beroende av främmande hjälp inte bör diskuteras offentligt, ty då blir människorna oroliga. Från denna utgångspunkt bör all kritik, all realistisk debatt av våra försvarsmöjligheter nedstytas; folk bör tro att allt är bra, att vi är trygga — då blir motståndsviljan stark. Men en sådan strutspolitik faller på sin egen orimlighet. I en demokrati kan inte tvivlen och tankarna förstummas, en bom för debatten kan inte uppföras; hur skulle en tystnadens konspiration kunna hindra att just de avgörande frågorna berördes? Det är genom en förbättring av vårt läge som motståndsviljan stärks, och en förbättring vinnas blott genom att svagheter klarläggs.

Militärledningen fastslår att med en förstärkning av vårt försvar får vi större utsikt att bevara freden, att undgå angrepp. Den största förstärkningen vore att säkra bistånd utifrån. Då vår neutralitet inte kan minska krigsrisken vid ett storkrig, blir denna förstärkning av försvarspositionen en förstärkning av våra freds-möjligheter.